

MEDZINÁRODNÝ BESTSELLER

KEN FOLLETT

OKO IHLY

VRAŽEDNÝ ŠPIÓN ODHALIL PLÁNY TÝKAJÚCE SA
VYLODENIA SPOJENCŮV V NORMANDII...

DÁ SA ZASTAVIŤ?

TATRAN

OKO IHLY

KEN
FOLLETT

OKO IHLY

TATRAN

Z anglického originálu Ken Follett: EYE OF THE NEEDLE,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Pan Books an imprint of Pan Macmillan,
a division of Macmillan Publishers Limited, Londýn 2009,
preložila Katarína Jusková.

Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2024 ako 5505. publikácia.

Vydanie I.

Prebal a väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval Peter Zentko.

Verše prebásnila Jana Kantorová Báliková

Zodpovedná redaktorka Ina Martinová

Jazykové redaktorky Beáta Beláková, Zlata Sršňová

Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign, Bratislava

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

All rights reserved.

Copyright © Ken Follett 1978

Translation © Katarína Jusková 2024

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2024

ISBN 978-80-222-1629-6

*Ďakujem Malcolmovi Hulkeovi
za neoceniteľnú veľkorysú pomoc.*

Naletela väčšina Nemcov – iba Hitler uvažoval správne a nevzdal sa podozrenia...

J. A. P. Taylor:
Anglické dejiny 1914 – 1945

PREDSLOV

Začiatkom roku 1944 nemecká spravodajská služba zhromažďovala dôkazy o existencii obrovskej armády v juhovýchodnom Anglicku. Prieskumné lietadlá prinášali fotografické zábery barakov, letísk a námorných flotíl v zálive The Wash. Generála Georgea S. Pattona videli v typických ružových nohaviciach jazdeckej kavalérie na prechádzke s bielym buldogom; v spomínanej oblasti prišlo k nárastu rádiotelegrafickej aktivity medzi jednotlivými regimentmi; tieto fakty potvrdili aj hlásenia nemeckých špiónov.

Spomínaná armáda, pochopiteľne, neexistovala. Lode boli makety z kaučuku a dreva, baraky filmové kulisy; Patton nevelil nikomu, rádiotelegrafická komunikácia bola klam; špióni dvojité agenti.

Hlavným cieľom bolo vyvolať dojem o prípravách na inváziu cez Lamanšský prieliv a získať výhodu momentu prekvapenia nepriateľa v plánoch na deň D v Normandii.

Bola to lešť nevídaných rozmerov. Zapojili sa do nej tisícky občanov. Bol by zázrak, keby tento trik neodhalili Hitlerovi špióni.

Našli sa vôbec nejakí? V tých časoch si ľudia mysleli, že sú obklopení takzvanou piatou kolónou. Po vojne sa rozšíril mýtus, že MI5 ju zneškodnila cez Vianoce 1939. Zdá sa, že ich nebolo veľa, MI5 pochytovala takmer všetkých.

Ale niekedy stačí aj jeden...

Vieme, že Nemci videli na východe Anglicka, čo mali vidieť. Rovnako vieme, že rátili s pascou. A je známe, že sa snažili zo všetkých síl odhaliť pravdu.

KEN FOLLETT

Toľko história a sám som neobjavil nijaké nové skutočnosti, čo by neboli zaznamenané v historickej literatúre. To, čo nasleduje, je iba fikcia. Napriek tomu sa nazdávam, že sa muselo stať niečo podobné...

Camberley, Surrey

PRVÁ ČASŤ

1. kapitola

Bola to najstudenšia zima za posledných štyridsaťpäť rokov. Dediny na anglickom vidieku zasypané snehom boli odrezané od sveta, Temža zamrzla. Jedného januárového dňa prijachal vlak z Glasgowa do londýnskej stanice Euston s dvadsaťštyrihodinovým meškaním. Sneh a výpadok elektriny ohrozili cestnú dopravu; počet autonehôd sa zdvojnásobil a ľudia vtipkovali, že nočná jazda v Austine 7 po Piccadilly je nebezpečnejšia ako preraziť tankom Siegfriedovu líniu. Vzducholode sa majestátne vznášali na sýtomodrej oblohe, vojaci na dovolenke flirtovali s dievčatami v šatách bez rukávov na londýnskych uliciach.

Londýn veľmi nepripomínal hlavné mesto krajiny vo vojne. Prirodzene, našli sa niektoré znaky. Ani Henrymu Faberovi neušli cestou na bicykli zo stanice Waterloo k Highgate kopy vriec s pieskom pred dôležitými verejnými budovami, takzvané Andersonove kryty v predmestských záhradách, propagačné plagáty o evakuácii či opatreniach proti náletom. Opatrenia. Faber si takéto fakty všimal oveľa viac ako bežný zamestnanec železníc. Pri pohľade na deti pobehujúce v parkoch usúdil, že evakuácia zlyhala. Zaregistroval množstvo áut na ceste napriek obmedzeným prídelom benzínu a preštudoval propagačné materiály automobiliek o nových modeloch. Bolo mu jasné, čo znamenajú zástupy robotníkov náhliacich sa na nočnú zmenu do tovární, pričom ešte pred pár mesiacmi bola núdza o robotu v dennej zmene. Najsvedomitejšie sledoval pohyb vojsk na britských železniciach – všetka dokumentácia prechádzala jeho kanceláriou. Dalo sa z nej všeličo vydedukovať. Dnes napríklad opečiatkoval kôpku formulárov; vyplývalo z nich,

že sa formuje nová britská expedičná armáda. Dospel k presvedčeniu, že ju bude tvoriť okolo stotisíc mužov a bude smerovať do Fínska.

Áno, boli tu vonkajšie znaky, ale navzdory tomu sa celková atmosféra niesla v humornom tóne. Rozhlasové relácie si robili posmech z byrokratických vojnových nariadení, v protiletckých krytoch sa zborovo vyspevovalo a priekopníčky módy nosili plynové masky v podobe dômyselne tvarovaných kontajnerov. Obľúbenou témou bola búrská vojna. Bolo to veľkolepé a zároveň triviálne, čosi ako animovaný film. Všetky letecké výstrahy bez výnimky boli iba falošné poplachy.

Faber to videl ináč – ale bol napokon iný ako ostatní.

Odbočil na Archway Road, pred stúpaním sa trochu predklonil, dlhé nohy neúnavne zaberali ako piesty lokomotívy. Na svojich tridsaťsedem rokov – nikdy sa k nim nepriznal – bol vo forme; z bezpečnostných dôvodov klamal, kde sa dalo.

Pri výstupe na Highgate sa začal potiť. Dom, v ktorom býval, patril k najvyšším v Londýne, práve preto si ho vybral. Bola to viktoriánska tehlová stavba na konci terasovej radovej zástavby šiestich domov, vysokých, úzkych a tmavých ako mysle ľudí, ktorí v nich mali bývať. Každý dom mal tri podlažia a pivnicu s osobitným vchodom pre služobníctvo. Príslušníci anglickej strednej triedy v devätnástom storočí na ňom trvali, aj keď nemali sluhov. Faber pohrdal Angličanmi.

Dom číslo šesť kedysi patril pánu Haroldovi Gardenovi, majiteľovi kaviarničky Garden's Tea and Coffee, čo skrachovala počas krízy. Pán Garden sa odjakživa riadil zásadou, že insolventnosť je smrteľný hriech, a tak mu po bankrote nezostalo iné ako zomrieť. Dom bol jediný, čo po ňom zdedila manželka, a tak musela brať podnájomníkov. Úlohu domácej vykonávala s neskrývaným potešením, i keď si od nej spoločenské postavenie vyžadovalo predstierať, že ju privádza do rozpakov. Faber mal izbu so svetlíkom na najvyššom poschodí. Býval tam od pondelka do piatka, pani Gardenovej vysvetlil, že víkendy trávi s matkou v Erithe. V skutočnosti ich trávil v inom prenájme v Blackheathe. Tam ho domáca volala pán Baker a pokladala ho za obchodného cestujúceho s kancelárskymi potrebami, ktorý trávi pracovné dni na cestách.

Prešiel po záhradnom chodníku, sledovaný nesúhlasným, zamračeným pohľadom vysokých okien obývačky, odložil bicykel do kôlne a zamkol ho o kosačku – podľa zákona sa museli všetky dopravné prostriedky zamykať. Sadbové zemiaky v debničkách po obvode kôlne už

vyklíčili. Pani Gardenová obetovala v duchu vojnového úsilia kvetinové záhony na zeleninu.

Faber vošiel do domu, zavesil klobúk na vešiak v hale, umyl si ruky a pobral sa na olovrant.

Traja podnájomníci – mládenec z Yorkshire s uhrovitou tvárou, ktorý chcel dobrovoľne narukovať; podomový predajca konfekcie s ustupujúcou líniou vlasov pieskovej farby na čele; námorný dôstojník vo výslužbe, podľa Fabera degenerovaný – sa už pustili do jedla. Faber im kývol hlavou na pozdrav a sadol si.

Podomový predajca rozprával vtip. „Veliteľ eskadry hovorí: ‚Vrátili ste sa nejako rýchlo.‘ Pilot sa k nemu otočí a odvetí: ‚Áno, zhadzoval som letáky v balíčkoch, nemal som?‘ Veliteľ eskadry na to: ‚Panebože, mohli ste niekoho zranit!‘“

Námorný dôstojník sa zachechtal. Faber sa usmial. Vošla pani Gardenová s čajníkom. „Dobrý večer, pán Faber. Začali sme bez vás – ak vám to neprekáža.“

Faber si natrel natenko margarín na krajec celozrnného chleba a odrazu dostal chuť na šľavnatú klobásku. „Môžete sadiť, zemiaky vám vyklíčili,“ oznámil jej.

Nezdržoval sa jedlom. Ostatní sa dohadovali, či treba Chamberlaina zosadiť a nahradiť Churchillom. Pani Gardenová sa netajila svojimi názormi a zakaždým spýtavo pozrela na Fabera. Bola to trochu zanedbaná žena s miernou nadváhou zhruba vo Faberovom veku. Obliekala sa ako tridsiatnička, zrejme by rada ulovila ďalšieho manžela. Nemal chuť zapojiť sa do debaty.

Pani Gardenová zapla rádio. Chvíľu v ňom praskalo a šumelo, potom hlásateľ oznámil: „Tu BBC, domáce vysielanie *Zasa ten chlap!*“

Faber poznal komediálny program s nemeckým špiónom menom Funf. Ospravedlnil sa a pobral sa do svojej izby.

Námorný dôstojník a podomový predajca šli do krčmy, pobožný mládenec z Yorkshire na večernú pobožnosť a pani Gardenová osamela so svojím komediálnym programom. Sedela v salóne pri poháriku džinu, upierala pohľad na zatemňovacie závesy a rozmýšľala o pánu Faberovi. Privítala by, keby netrávil toľko času vo svojej izbe. Žiadalo sa jej spoločnosti a ideálnejšieho spoločníka si nevedela predstaviť.

Vlastné myšlienky v nej vyvolali pocit viny. V snahe potlačiť výčitky svedomia sa uchýlila k spomienkam na pána Gardena. Boli stále tu,

i keď rozostrené ako starý film s opotrebovanou perforáciou a nezreteľnou zvukovou stopou. Poľahky si vybavila manželovu prítomnosť v izbe, bolo už ťažšie predstaviť si jeho tvár či šaty alebo ako by komentoval každodenné vojnové správy. Bol to upravený muž nevelkého vzhľadu, úspešný podnikateľ, ak mu žičilo šťastie, a neúspešný, ak ho nemal, krotký na verejnosti a vášnivý v posteli. Neskonale ho ľúbila. V jej situácii sa ocitne mnoho žien, ak sa táto vojna rozbehne. Naliala si ďalší pohárik.

Pán Faber je, bohužiaľ, tichý a zdržanlivý muž. Zrejme nemá žiadne neresti. Nefajčí, dych mu nikdy nepáchne alkoholom, večer sa vždy utiahne do izby a počúva v rádiu vážnu hudbu. Prečíta si niekoľko novín a chodí na dlhé prechádzky. Tušila, že je bystrý, napriek bezvýznamnému zamestnaniu. Jeho pripomienky počas jedálenskej konverzácie zneli rozvážnejšie ako argumenty spolubesedníkov. Keby chcel, určite by zohnal lepšiu robotu. Zjavne sa neunúva využiť svoje možnosti.

To isté platilo o jeho zovňajšku. Faber bol driečny muž – urastený, býčia šija a plecía, ani gram zbytočného tuku a dlhé nohy. Masívna lebka, vysoké čelo, podlhovastá čeľusť, sýtomodré oči. Nie práve filmová hviezda, ale tvár príťažlivá pre ženy. Okrem malých úst s tenkými perami – zrejme vie byť krutý. Pani Gardenová by nikdy nevedela byť krutá.

Nepatrila však k mužom, na ktorých pozrie žena druhý raz. Nohavice obnoseného obleku nemal nikdy vyžehlené – ochotne by mu ich vyžehlila, ale nikdy ju o to nepožiadala – a stále nosil ošúchaný nepremokavý plášť a plochú námornicku čiapku. Nemal fúzy a raz za dva týždne sa dal ostrihať nakrátko, akoby chcel vyzeráť nenápadne.

Potrebuje ženu, to je jasné. Chvíľu uvažovala, či nie je teplý, ako sa hovorí, ale vzápätí zavrhla tú myšlienku. Potrebuje ženu, aby ho trochu obriadila a motivovala. Ona zasa potrebuje muža, aby jej robil spoločnosť a... a aby ho mohla oblažiť svojou láskou.

Ale nikdy sa o nič nepokúsil. Niekedy by kričala od sklamania. Bola si istá, že ženský šarm jej nechýba. Znovu si naliala a zahľadela sa do zrkadla. Má súmerné črty, pekné kučeravé vlasy, čosi, čím nepohrdne žiadny chlap... Zachichotala sa pri tej predstave. Alkohol jej už stúpa do hlavy.

Popíjala džin a uvažovala, či neurobí prvý krok. Pán Faber je zjavne hanblivý – nezdravo hanblivý. Nie je frigidný ani impotentný – dva-

krát ho prezradila iskra v očiach, keď ju videl v nočnej košeli. Azda by mohla prelomiť jeho zábrany vyzývavým správaním. Čo napokon môže stratiť? Pokúsila sa vybaviť si to najhoršie, aký by to bol pocit. Povedzme, že ju odmietne. Bude to nepríjemné – ak nie ponižujúce. Utrpí tým jej hrdosť. Ale nikto by sa nič nedozvedel a prinajhoršom by musel odísť.

Predstava, že by ju mohol odmietnuť, nebola príjemná. Pomaly sa zdvihla. Jednoducho nie som ten typ, usúdila. Najvyšší čas zaľahnúť. Ak si dá v posteli ešte jeden džin, zaspí bez ťažkostí. Pobrala sa hore s fľašou.

Keď sa vyzliekala v spálni, počula zhora husle z rádia pána Fabera. Vzala si novú nočnú košeľu – ružovú s výšivkou na krku, a pre koho? – a naliala si naposledy. Predstavila si pána Fabera bez šiat. Ploché brucho, chlpaté prsia, zreteľne načrtnuté rebrá na štíhlom hrudníku. S najväčšou pravdepodobnosťou malý zadok. Znovu sa zachichotala. Nemáš kúska hanby v tele!

Odniesla si pohárik k posteli a otvorila rozčítanú knihu, ale nevedela sa sústrediť. Nehovoriac, že vymyslený romantický príbeh ju nudil. Príbehy o nebezpečnej láske sú pekné, keď vás spája bezpečný lúboštný vzťah s manželom, no Barbara Cartlandová osamelej žene nestačí. Popíjala džin a želala si, aby pán Faber vypol rádio. Bolo to, akoby ste sa pokúšali zaspáť na záhradnej párty.

Mohla by ho, samozrejme, požiadať, aby ho vypol. Pozrela na hodiny na nočnom stolíku. Desať preč. Môže si obliecť župan, čo farebne ladí s nočnou košeľou, pričesať si vlasy, šuchnúť nohy do chutných papučiek s ružičkami, vybehnúť hore a jednoducho zaklopať na dvere. Otvorí jej – možno bude mať nohavice a tielko – a uprie na ňu pohľad, ako keď ju videl v nočnej košeli cestou do kúpeľne...

„Bláznivá stará koza,“ vyriekla nahlas. „Hľadáš zámienku, aby si mohla vyjsť hore.“

Vzápätí si uvedomila, že zámienku nepotrebuje. Je dospelá, dom patrí jej a posledných desať rokov nestretla ideálneho muža; dočerta, potrebuje na seba cítiť niekoho silného, zarasteného a svalnatého, čo jej bude hnieť prsia, fučať do ucha a rozťahovať jej stehná veľkými dlaňami, lebo zajtra môžu priletieť plynové bomby z Nemecka, všetci sa budú dusiť otrávení plynom a ona premešká poslednú príležitosť!

Vydúchla pohárik do dna, vyliezla z postele, obliekla si župan, priče-

sala vlasy, šuchla nohy do papučiek a vzala zväzok kľúčov pre prípad, že sa zamkol a pri zapnutom rádiu nebude počuť klopanie.

Na podeste nikto nebol. Potme sa došuchtala k schodom. Keď chcela prekročiť vŕzgajúci schod, potkla sa o vyhrnutý okraj koberca a hlučne ho zošliapla; ale zrejme nikto nič nepočul, a tak vystupovala ďalej. Hore zaklopala na dvere a zľahka stlačila kľučku. Zamknuté.

Rádio stíchlo, znútra sa ozval hlas: „Prosím?“

Kultivovaný hlas, nepoznačený londýnskym slangom ani cudzím prízvukom – bez akéhokoľvek nánosu, príjemný a bezfarebný.

„Smiem na slovíčko?“ spýtala sa.

Po chvíľke váhania odpovedal: „Nie som oblečený.“

„Ani ja,“ zachichotala sa a otvorila si rezervným kľúčom. Stál pred rádiom so skrutkovačom v ruke. Iba v nohaviciach – bez tielka. Tvár mal bielu, vyzeral na smrť vystrašený.

Vošla a zatvorila za sebou. Keď lovila v hlave vhodné slová, zrazu si spomenula na vetu z amerického filmu. „Nepozvali by ste na pohárík osamelé dievča?“ Nemohla povedať nič hlúpejšie; vedela, že pán Faber nedrží v izbe alkohol, rozhodne nebola oblečená na von; vyznelo to však, akoby ho zvädzala.

Očividne dosiahla svoje. Pomaly k nej vykročil. Nemal chlpaté prsia. Urobila krok k nemu a vtedy ju objal. Zatvorila oči a zdvihla k nemu tvár. Pobožkal ju. Pomrvila sa mu v náručí a vzápätí pocítila nečakanú ostrú bolesť v chrbte. Otvorila ústa, aby vykričla.

Počul, ako sa tacká hore schodmi. Keby bola počkala aspoň minútu, vopchal by vysielacčku do kufríka, kódovú knihu do zásuvky a nebola by musela zomrieť. No skôr než stihol odstrániť dôkazy, začul štrkot kľúča v zámke, a keď otvorila dvere, zvieral už v dlani dýku.

Na prvý raz netrafil, lebo sa mu zahniezdila v objatí, musel jej vraziť prsty do krku, aby nemohla kričať. Bodol znovu, no opäť sa pohla, ostrie dýky sa zastavilo na rebre a spôsobilo iba ľahkú reznú ranu. Keď vystrekla krv, vedel, že to nebude čistá práca, ani nemôže byť, ak netrafíte na prvý raz.

Priveľmi sa metala, aby ju zabil jedným bodnutím. S prstami v jej ústach zovrel palcom čeľusť a pritisol ju chrbtom k dverám. Narazila do nich hlavou, drevo zadunelo. Oľutoval, že vypol rádio, ale kto by rátať s týmto?

Predtým, ako ju zneškodnil, zaváhal, bolo by výhodnejšie, keby zomrela na posteli – nápad, ako to naaranžovať, sa mu už rodil v hlave, dal by sa ľahšie zrealizovať –, no v tomto tichu bolo neúnosné celú záležitosť preťahovať. Stisol jej čeľusť silnejšie, pričom jej otlkal hlavu o dvere, a potom jej v širokom oblúku podrezal hrdlo od ucha k uchu, lebo dýka nebola mäsiarsky nôž a hrdlo nebola jeho parketa.

Odskočil pred prvým mohutným prúdom krvi, potom zasa urobil krok dopredu a chytil ju, skôr než dopadla na dlážku. Odvliekol telo k posteli a, vyháňajúc sa pohľadu na krk, zložil ju na peľasť.

Nezabýjal prvý raz, a tak rátal s vlastnou reakciou – prišla, len čo to mal za sebou. Zamieril k umývadlu v kúte a čakal. Videl svoju tvár v malom zrkadle na holenie. Biela ako stena, vytreštené oči. Civel na seba. Vrah, pomyslel si. Potom sa mu zdvihol žalúdok.

Keď sa vyvracal, ulavilo sa mu. Najvyšší čas vysúkať si rukávy. Vedel, čo treba robiť. Detaily mu defilovali pred očami, už kým ju zabýjal.

Umyl si tvár aj zuby, vydrhol umývadlo. Potom si sadol pred vysielacčku na stole. Pozrel do zápisníka, našiel príslušné miesto a začal vytukávať kód. Bolo to dlhé hlásenie o prípravách armády určenej pre Fínsko. Bol práve v polovici, keď ho vyrušila. Zašifrovaný text zakončil odkazom *Pozdravujte Williho*.

Zbalil vysielacčku do špeciálneho kufríka a ostatné veci do druhého kufra. Vyzliekol si nohavice, vyčistil špongiou krvavé flaky a dôkladne sa poumýval od hlavy po päty.

Nakoniec pozrel na mŕtvolu.

Teraz už pristupoval k obeti vecne. Je vojna a ona je nepriateľ. Keby ju nezabil, privodila by smrť ona jemu. Predstavovala hrozbu a teraz v ňom prevládol pocit, že hrozba bola zneškodnená. Už sa jej nemusí báť.

Čakala ho však nepríjemná úloha. Rozhalil mŕtvej župan a vyhrnul nočnú košeľu po pás. Pod ňou mala bombardiak. Roztrhol ich a obnažil ochlpené ohanbie. Chuderka, chcela ho iba zviest'. Nemohol ju poslať preč, určite by si všimla vysielacčku. Pod vplyvom britskej propagandy vidia domáci špiónov všade. Smiešne. Keby mal Abwehr toľko agentov, ako tvrdia noviny, Briti by dávno prehrali vojnu.

Odstúpil od postele, nachýlil hlavu nabok a zahľadel sa na ňu. Niečo nebolo, ako má byť. Usiloval sa uvažovať ako sexuálny maniak. Keby som šalel za ženou, ako je Una Gardenová, a zabil by som ju, aby som dosiahol svoje, ako by som postupoval?

Samozrejme, zvrhlík toho typu by sa chcel pokochať pohľadom na prsia. Faber sa sklonil nad telo, zovrel okraj košeľe pri krku a roztrhol ju po driek. Veľké prsia odkvici nabok.

Koroner zakrátko zistí, že obeť neznásilnili, ale na tom nezáleží. Faber absolvoval kurz kriminológie v Heidelbergu a vedel, že sexuálny útok ostáva často nedovršený. Nehovoriac, že až tam by zájsť v kamufláži nemohol, dokonca ani pre vlast. Nebol členom SS. Mnohí by sa bez váhania postavili do radu, aby znásilnili mŕtvolu... Zavrhol tú myšlienku.

Znovu si umyl ruky a obliekol sa. Nechýba veľa do polnoci. Počká hodinu, neskôr to bude bezpečnejšie.

Sadol si a pohrúžil sa do úvah, kde urobil chybu.

Nepochyboval, že urobil chybu. Keby bol dôsledný, bol by v bezpečí. Keby bol v bezpečí, nikto by neodhalil jeho tajomstvo. Pani Gardenová ho odhalila – presnejšie, bola by ho odhalila, keby žila o pár sekúnd dlhšie –, preto nebol celkom v bezpečí, a teda nekonal, ako treba, čiže urobil chybu.

Mal zaistiť dvere retiazkou. Radšej budiť dojem chorobne plachého muža ako dovoliť, aby domáca použila rezervný kľúč a z ničoho nič mu vrazila do izby.

To bola menšia chyba. Väčšia je, že na starého mládenca vyzerám pridobre, pomyslel si podráždene bez najmenej domýšľavosti. Vedel, že je sympatický a šarmantný a nič na ňom neprezrádza, prečo sa neoženil. Zamyslel sa nad tým, čo by mohlo odradiť panie Gardenové na tomto svete.

Odpoveď treba hľadať v sebe samom. Prečo sa neoženil? Nepokojne sa pomrivil – nemá rád zrkadlá. Odpoveď je jasná. Neoženil sa, lebo mu to nedovolilo vlastné povolanie. Ak je tu hlbšia príčina, nechce ju poznať.

Dnešnú noc strávi bez strechy nad hlavou. Les Highgate Wood v Severnom Londýne je na tento účel celkom vhodný. Ráno odnesie svoju batožinu do úschovne na železničnej stanici a zajtra večer už bude v podnájme v Blackheathe.

Použije druhú identitu. Nemal strach, že ho chytí polícia. Obchodný cestujúci, ktorý si prenajíma izbu na víkend v Blackheathe, vyzerá trochu inak ako železničný úradník, ktorý zabil vlastnú domácu. Je to povrchný, zhovorčivý lahtikár. Nosí krikľavé kravaty, platí rundy v krčme

a má iný účes. Polícia dá kolovať popis nenápadného, trochu zanedbaného úchylného odľuda, ktorý sa stráni ostatných, až kým ho neovláda sexuálna žiadostivosť. Nikto nebude venovať zvýšenú pozornosť šarmantnému obchodnému cestujúcemu v pásikavom obleku, ktorý určite nemusí vraždiť, aby sa vo viac-menej pravidelnom návale túžby pokochal pohľadom na ženské prsia.

Musí si vybaviť ďalšiu identitu – vždy mal aspoň dve. Potrebuje novú prácu, nové papiere – pas, občiansky preukaz, prídelovú knižku na potravínové dávky, rodný list. Všetko je spojené s nemalým rizikom. Prekliata pani Gardenová, prečo sa nemohla opiť a zaspáť ako inokedy?

Bola jedna hodina. Faber sa naposledy poobzeral okolo seba. Nemá význam zametať stopy. Jeho odtlačky prstov musia byť v celom dome, všetkým bude jasné, kto je páchatel'. Určite sa mu nebude cnieť za miestom, ktoré bolo jeho domovom dva roky. On nemá domov nikde.

V jeho spomienkach ostane iba ako miesto, kde sa naučil, že musí vždy zaistiť dvere retiazkou.

Zahasil svetlo, zdvihol kufre, zišiel po schodoch a vyšiel do noci.

2. kapitola

Henrich II. bol v skutku svojrázny kráľ. V časoch, keď ešte nebol známy pojem „letecká návšteva“, poletoval medzi Anglickom a Francúzskom takou rýchlosťou, že mu ľudia pričítali nadprirodzené schopnosti. Pochopiteľne, nesnažil sa ten chýr vyvracať. V roku 1173 – v júni alebo v septembri, podľa toho, akému historickému prameňu dáva kto prednosť – pricestoval do Anglicka a hneď zasa vyrazil znovu do Francúzska tak rýchlo, že sa o tom nedozvedel nijaký súčasný kronikár. Až neskôr historici objavili záznamy o výdavkoch v účtovných knihách kráľovskej pokladnice, známych ako Pipe Rolls. V tých časoch útočili na Henrichovo kráľovstvo zo severu aj z juhu – na hraniciach so Škótskom a na juhu Francúzska – jeho vlastní synovia. Čo bolo však v skutočnosti cieľom kráľovej návštevy? S kým sa stretol? Prečo to bolo tajné, ak mal mýtus o jeho zázračnej rýchlosti hodnotu armády? Čo vtedy dosiahol?

Nad touto otázkou si lámal hlavu Percival Godliman v lete 1940, keď sa hitlerovská armáda prehnala ako ničivá smršť cez francúzske obilné polia a Briti sa v zmätku plnom krviprelievania hnali ozlomkrky z obklúčeného Dunquerku.

Profesor Godliman vedel o stredoveku viac ako ktokoľvek iný. Jeho kniha o čiernej smrti vyvrátila všetky dovtedajšie názory na stredovek. Stala sa bestsellerom a vydali ju v Penguin Books. S týmto renomé sa zameral na trochu skoršiu a ešte náročnejšiu dobu.

Jedného krásneho londýnskeho júnového dňa o pol jednej našla sekretárka profesora, ako sa hrbí nad iluminovaným rukopisom, krvo-

potne lúšti stredovekú latinčinu a robí si poznámky ešte nečitateľnejším rukopisom. Sekretárka mala v úmysle zjesť svoj obed v parku na Gordon Square. Knižnicu so starými rukopismi nemala rada, vznášal sa tam pach smrti. Ak ste sa tam chceli dostať, potrebovali ste celý zväzok kľúčov ako do hrobky.

Godliman stál za pultom na jednej nohe ako vták, s tvárou osvetlenou ponurým svetlom lampy na strope pripomínal prízrak mnícha, ktorý knihu napísal, v chladnom strehu nad svojou vzácnou kronikou. Mladá žena si odkašľala, aby na seba upozornila. Videla krátkozrakého malého muža čosi cez päťdesiat, s okrúhlymi plecami, v tvídovom obleku. Vedela, že keď ho vytiahnu zo stredoveku, bude uvažovať úplne triezvo. Znovu si odkašľala. „Pán profesor?“ ozvala sa.

Zdvihol hlavu a usmial sa na ňu. Už nevyzeral ako prízrak, ale ako milujúci otec. „Zdravím,“ povedal prekvapene, akoby stretol susedku uprostred saharskej púšte.

„Mala som vám pripomenúť, že dnes obedujete v Savoyi s plukovníkom Terrym.“

„Aha, pravdaže.“ Vytiahol hodinky z vrecka na veste. „Ak to mám stihnúť peši, je najvyšší čas.“

Prikývla. „Priniesla som vám plynovú masku.“

„Vy myslíte na všetko.“ Znovu sa usmial a ona usúdila, že je celkom milý. Vzal si od nej masku a spýtal sa: „Budem potrebovať aj kabát?“

„Ráno ste si ho nevzali. Je dosť teplo. Mám za vami zamknúť?“

„Ďakujem, ste naozaj láskavá.“ Vopchal si zápisník do vrecka na saku a vyšiel z dverí.

Sekretárka sa poobzerala okolo seba, striaslo ju a pobrala sa za profesorom.

Plukovník Andrew Terry, červenolíci Škót, mal vysušené telo tuhého fajčiara a riedke tmavoplavé vlasy natreté hrubou vrstvou brilantíny. Sedel za stolom v kúte kaviarne Savoy Grill, oblečený v civile. V popolníku pred ním ležali tri cigaretové ohorky. Vstal a potriasol si ruku s Godlimanom.

„Dobré ráno, strýko Andrew,“ povedal Godliman. Terry bol mladší brat jeho matky.

„Ako sa máš, Percy?“

„Píšem knihu o Plantagenetovcoch,“ odvetil Godliman a sadol si.

„Ešte vždy držíš svoje vzácne rukopisy v Londýne? Som prekvapený.“

„Prečo?“

Terry si znovu zapálil. „Mal by si ich odpratať na vidiek.“

„Myslíš?“

„Polovicu zbierok Národnej galérie preniesli do nejakej diery v podzemí vo Walese. Mladý Kenneth Clark je pohotovejší ako ty. Možno by si mal vypadnúť aj ty, keď sme už pri tom. Akiste ti neostalo veľa študentov.“

„Máš pravdu.“ Godliman si vzal od čašníka jedálny lístok. „Na pitie si neprosím nič.“

Terry lístku nevenoval pozornosť. „Ale teraz vážne, Percy, prečo ešte trčíš v Londýne?“

Godlimanovi sa rozjasnili oči ako maľba na plátne, keď naň zaostří projektor, akoby sa od príchodu sem až teraz nad niečím hlbšie zamyslel. „Je dobre, že mladí odišli, aj významné osobnosti ako Bertrand Russell. Ale ja? Bolo by to trochu, ako keby som odtiaľto zutekal a nechal bojovať ostatných. Viem, že to neznie celkom logicky, ale ide skôr o sentiment ako o logiku.“

Terry sa usmial, akoby sa splnili jeho očakávania. Téma bola uzavretá. Zahľadel sa na jedálny lístok.

Po chvíli zastonal: „Panebože, *Koláč lorda Wooltona!*“

Godliman sa uškrnul. „Dám krk na to, že nepôjde o nič iné ako o zemiaky so zeleninou.“

Keď si objednali, Terry sa spýtal: „Čo povieš na nového premiéra?“

„Strelený chlap. Hoci Hitler je šialenec, a pozri, ako sa mu darí. Čo si myslíš ty?“

„S Winstonom to zvládneme. Aspoň má guráž.“

Godliman zdvihol obočie. „Zvládneme? Vraciaš sa do hry?“

„Dobre vieš, že som z nej nikdy nevypadol.“

„Ale vravel si...“

„Percy, nespomínaš si na rezort, ktorého zamestnanci tvrdia, že nepracujú pre armádu?“

„Nech sa prepadnem. Celý ten čas...“

Priniesli im prvý chod, zapíjali ho bielym bordeaux. Godliman jedol lososa duseného na masle, pohrúžený do myšlienok.

Nakoniec sa Terry spýtal: „Spomínaš na našu poslednú akciu?“

Godliman prikývol. „Boli sme mladí. Hrozné časy.“ Hlas mal však roztúžený.

„Táto vojna je úplne iná. Moji chlapci nejdú za nepriateľské línie a nemusia tráviť noc za nocou pod šírou oblohou ako kedysi ty. No, nie celkom, ale dnes to hrá oveľa menšiu úlohu ako za starých čias. Dnes zväčša počúvame vysielacky.“

„Ale vysielala sa v kódoch, či nie?“

Terry pokrčil plecami. „Kódy sa dajú rozlúštiť. Popravde zistíme všetko, čo potrebujeme.“

Godliman prebehol pohľadom okolo seba, no nikde nevidel nikoho, kto by ich mohol počuť, a bolo nenáležité poučať Terryho, že neopatrnosť môže stáť ľudské životy.

Terry pokračoval: „Podstatou mojej práce je zabezpečiť, aby *oni* nezískali potrebné informácie o nás.“

Ďalší chod bolo kurča zapečené v cestíčku. Hovädzie v ponuke nebolo. Godliman mlčal, keď Terry dodal: „Canaris je zvláštny chlap. Admirál Wilhelm Canaris, hlava Abwehru. Stretli sme sa, prv ako sa toto všetko začalo. Má rád Anglicko. Podľa mňa mu Hitler nie je veľmi po chuti. Akokoľvek, vieme, že jeho úlohou je pripraviť ešte pred inváziou tajnú operáciu proti nám – očividne sa do nej nehrnie. Hneď deň po tom, ako vypukla vojna, sme zatkli ich najschopnejšieho človeka v Anglicku. Sedí za mrežami vo Wandsworth. Canarisovi ľudia nestoja za veľa. Staré dámy v penziónoch, švihnutí fašisti, malí zlodejčkovia...“

Godliman mu skočil do reči: „Zastav, kamarát, čo je veľa, je veľa.“ Striasol sa od hnevu a nesúhlasu. „Prezrádzaš tajné informácie. Nechcem o tom nič vedieť!“

Terry sa nedal vyviest' z miery. „Budeš ešte niečo?“ spýtal sa. „Ja si dám čokoládovú zmrzlinu.“

Godliman sa zdvihol od stola. „Asi nie. Vraciam sa do práce, ak nie si proti.“

Terry pokojne pozrel na synovca. „Svet môže chvíľku počkať na tvoje zhodnotenie významu dynastie Plantagenetovcov. Je vojna, chlapče. Chcem, aby si pracoval pre mňa.“

Godliman sa zahľadel na strýka. „Čo by som robil, preboha?“

Terry vyceril zuby vo vlčom úsmeve. „Chyťal špiónov.“

* * *

Na spiatocnej ceste na univerzitu sa Godlimana napriek peknému dňu zmocnila sklúčenosť. Ponuku plukovníka Terryho, samozrejme, prijme. Vlast' je vo vojne, v spravodlivej vojne, a ak je dosť starý na boj, je aj dosť mladý, aby sa doň zapojil.

Skľučovala ho najmä predstava, že musí prerušiť prácu. História bola preňho všetkým, od smrti svojej ženy pred desiatimi rokmi sa venoval dušou i telom štúdiu stredovekého Anglicka. Rád rozpletal tajomstvá, rozoberal jemné náznaky, analyzoval protirečenia, odhaľoval lži, propagandu a mýty. Jeho nová kniha bude za posledných sto rokov najobjavnejšia v oblasti tejto témy a v nasledujúcich sto rokoch ju neprekoná nijaké dielo. Predstavovala epicentrum jeho života tak dlho, až sa mu zdalo priam nemysliteľné odložiť prácu na jej bokom – rovnako ťažké ako stráviť nečakaný objav, že ste sirota a nespája vás nijaký príbuzenský vzťah s osobami, ktoré ste vždy nazývali otcom a mamou.

Z myšlienok ho zrazu vytrhol letecký poplach. Chcel ho ignorovať – prestali si ho všímať mnohí ľudia – a do pracovne to mal peši len desať minút. Nemal však prečo vracat' sa tam – dnes už veľa vody nenamúti. A tak zamieril na stanicu metra v zástupe Londýňčanov náhliacich sa dolu schodmi na pochmúrne nástupište. Zastal pri stene a uprel pohľad na plagát s reklamou na pastu Bovril. Ale nejde len o to, že odkladám prácu, blyso mu hlavou.

Deprimovala ho zároveň predstava, že sa vracia do hry. Je pravda, že ho na nej fascinovalo viacero vecí: dôležitosť detailov, výhoda bystrého úsudku, presnosť a dôslednosť, dedukcia. Neznášal však vydieranie a zradu, podrazy, beznádej a riziko, že vám kedykoľvek môže niekto vraziť nôž do chrbta.

Nástupište sa naplňalo. Godliman si sadol, kým sa ešte dalo, pritlačení na muža v uniforme vodiča autobusu. Vodič sa naňho usmial: „*Och, byť tak v Anglicku!* Viete, kto to povedal?“

„... *teraz, keď je apríl,*“ doplnil ho Godliman. „*Browning. Tu, v cudzom kraji, myslím na domov.*“

„Počul som, že to bol Hitler,“ povedal vodič. Žena vedľa neho vyprskla. Vodič preniesol pozornosť na ňu. „Viete, čo povedal evakuovaný farmársky žene?“

Godliman prestal počúvať a vybavil si aprílový deň, keď zatúžil po Anglicku a prikrčený vysoko v korune platana sa snažil preniknúť

zrakom príkrov mrazivej hmly, čo sa zniesla na údolie vo Francúzsku za nemeckými líniami. Aj cez ďalekohľad rozoznal iba nejasné tmavé tiene, a práve sa chystal zliezť zo stromu, lebo ho čakali ešte zo dva kilometre peši, keď sa zrazu ktovie odkiaľ vynorili traja nemeckí vojaci a uvelebili sa pod stromom. Len čo si zafajčili, začali masť karty. Mladý Percival Godliman sa dovtúpil, že sa im podarilo uliať a chcú tu stráviť celý deň. Dučal na strome, bál sa čo len pohnúť, až kým ho nezačalo drglovať. Potom dostal kŕče do svalov a mal pocit, že mu praskne mechúr, a tak vzal revolver a odbachol jedného za druhým zásahom do temena vystrihanej hlavy. Traja ľudia, ktorí sa smiali, kliali a hrali o svoj žold, jednoducho prestali existovať. Vtedy prvý raz zabil človeka a jeho jediná myšlienka bola: Len preto, že som sa musel vyšťať.

Godliman sa pomrivil na studenom betónovom nástupišti metra, spomienka postupne vybledla. Z tunela vyšiel teplý závan, na stanici zastavil vlak. Vystúpili z neho ľudia, našli si miesto a čakali. Godliman načúval.

Počuli ste dnes v rádiu Churchilla? Počúvali sme to pri Wellingtonovom oblúku. Starý Jack Thornton plakal. Hlúpy starý chmuľo...

Pokiaľ viem, Kathin chlapec vyfasoval honosný domov, má dokonca vlastného sluhu. Môj Alfie musí dojsť kravu...

Nemal som biftek tak dlho, že som, dofrasa, zabudol, akú má chuť... Vinársky výbor videl, že sa blíži vojna, a nakúpil dvadsaťtisíc tuctov, vďaka Bohu...

Áno, malá skromná svadba, ale načo čakať, keď človek nevie, čo bude zajtra...

Hovoria tomu jar, mami, vraví mi, a majú ju tu každý rok...

Zasa čaká dieťa... áno, trinásť rokov po poslednom... Myslel som si, že som zistil, čo je na príčine!

Nie, Peter sa z Dunquerku nevrátil...

Vodič autobusu mu ponúkol cigaretu. Godliman odmietol a vybral si fajku. Ktosi začal spievať.

*Okoloidúci strážca zatmenenia
zakričal: „Dole tú roletu,
len pozrite, čo od vás vidieť!“
„Nevadí!“ zvolali sme ihneď. Uf!
Zdvihnuté kolená matky Brownovej.*

Pieseň sa šírila preplneným nástupišťom, nakoniec spievali všetci. Godliman sa pridala, vedel, že tento národ prehráva vo vojne a spieva, aby zakryl strach, ako keď si človek pohvizduje v noci cestou popri cintoríne. Vedel, že náhly príval lásky k Londýnu a jeho obyvateľom je efemérny pocit podobný davovej hystérii; nedôveroval vnútornému hlasu, ktorý mu hovoril: ‚Presne toto je vojna, za toto má zmysel bojovať.‘ Vedel to, ale nezáležalo na tom, lebo prvý raz po mnohých rokoch ho zaplavilo čisté fyzické vzrušenie z ľudskej súdržnosti a ten pocit bol príjemný.

Keď sirény ohlásili koniec poplachu a ľudia vyšli so spevom hore schodmi na ulicu, Godliman pohľadal telefónnu búdku, zavolať plukovníkovi Terryemu a spýtal sa, kedy môže začať.